

UČITELJSKI TOVARIS.

List za šolo in dom.

Izhaja v 1. in 15. dan vsacega meseca, in stane vse leto 3 gold., pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise vzprejema uredništvo. — Naročnina in oznanila pošiljajo se založništvu v Milic-evo tiskarno v Ljubljani.

Štev. 17.

V Ljubljani, 1. septembra 1884. l.

XXIV. leto.

Ali naj se rabijo v naših ljudskih šolah lepopisnice s predpisi, ali ne?

Okrajna učiteljska konferencija Postojnska je letos sklenila, da se bodo v šolah tega okraja rabile Greiner-jeve lepopisnice s predpisi. — C. kr. okrajni šolski nadzornik je pa isti dan pri konferenciji v drugem okraji učiteljstvu odsvetoval, splošno v šoli rabiti te zvezke s predpisi.

Vprašanje je torej: Kdo je ravnal postavno in pedagogično, kdo pa ne?

Okrajna učiteljska konferencija ima na vsak način pravico in nekako tudi dolžnost, izmed primernih lepopisnic izbirati si najprimernejše. Greiner-jeve pisanke so stare že, in jih je že večkrat slavno ministerstvo odobrilo, zadnjikrat menda 1875. l., in v zapisniku dovoljenih učil in samoučil od 1882. l. nahajajo se tudi Greiner-jeve lepopisnice. Na podlogi teh ukazov in naredeb se torej smejo Greiner-jeve pisanke v vsaki šoli rabiti.

Kako se pa glasi poslednji ministerski ukaz, ki o pisankah govori? Ta je s 27. maja 1881. l. in pravi, da se pisanke s podobami rabiti ne smejo, vse druge pisanke brez podob in tekstov se pa lahko rabijo brez daljnega povpraševanja, samo da je papir v njih trden, gladek, dobro klejat in bel.

O pisankah s predpisnimi vrstami pa pravi ta ukaz, da se morejo v potrjenje poslati deželnim šolskim svetom.

Ker je pa Greiner-jeve lepopisnice te vrste že slavno ministerstvo odobrilo, morebiti ni treba, predlagati jih še posebej, recimo c. kr. deželnemu šolskemu svetu v Ljubljani.

Torej je Postojnska okrajna učiteljska konferencija skoro gotovo postavno ravnala. Kakšne razloge je pa navedla z didaktičnega stališča? Te-le razloge: Ako učitelj poučuje lepopisje le po grafični poti, to se pravi, da on zapiše nekatere besede ali stavke na desko, katere imajo potem otroci prepisovati, ne bode mu lahko doseči zaželenega uspeha, kajti pri dveh ali še celó treh oddelkih, s katerimi se ima učitelj naenkrat baviti, mu je pravo kontroliranje pri pisanji skoraj nemožno. Pisanje na desko pouzročuje učitelju dosti truda ter mu krati mnogo časa. Nahajajo se otroci, kateri so kratkovidni, ter le slabo vidijo na desko, tudi če sedé v prvih klopéh. Po nekaterih učilnicah je svetloba slaba. Tudi imamo mnogo učiteljev, kateri sami slabo pišejo in kar kdo sam nima, tudi drugim ne more dati. Dobrota teh pisank je tudi ta, da se otroci lahko vadijo domá pisati, kar jim pride posebno prav v bolezní ali v slabem vremenu, kadar v šolo ne morejo.

Na kaj se je opiral pa drugi šolnik, ki je učiteljem rabo Greiner-jevih pisank odsvetoval? Nekoliko se mu je dozdevalo, da bi se raba teh pisank na Kranjskem

prav ne strinjala z že prej omenjenim ministerskim ukazom (s 27. maja 1881. l.), dokler se še kranjski deželni šolski svet o njih ne izjavi.

Največ so mu bili pred očmi sledeči didaktični razlogi:

1. Učitelj mora vsako črto in črko, vsak zlog in vsako besedo na šolsko tablo napisati, da otroci vidijo, kako črta in črka nastane, iz katerih delov je črka, kakó se njeni deli in kakó črke v zlogih in besedah vežejo.

2. Učitelj mora največ na šolski deski popravljati za ves razred pomanjkljivosti, katere zapazi pri posameznih učencih, kajti eno in isto ali vsaj slično pomoto dela več učencev.

3. Pisati po stalnih predpisih bilo je zlasti v prejšnjih časih navada, ko je učitelj en in isti predpis po več mesecev na tabli pustil, ali tudi tiskane predpise učencem dajal na klop. (Pri Greiner-ji so seveda lepo metodično urejeni predpisi vseh potrebnih stopinj.)

4. Dandanes je v obče navadno in se slehernemu toplo priporoča, da v vsaki lepopisni uri piše nove črke in besede.

5. Uspehi v pisanji s takimi pisankami niso posebno dobri, kakor sem se že večkrat prepričal.

6. Pri rabi pisank s predpisi so namreč sledeče nevarnosti: Učitelja utegnejo zapeljati, da ne bode kazal na tabli, ker si misli, vsaj imajo otroci v lepopisnicah dobre vzglede. Če pa vesten učitelj tudi pri rabi taci lepopisnic še na deski vse razlaga, kar mora, vender si bode marsikateri učenec mislil: Čemu bom na desko gledal, vsaj imam to v zvezku? Če pa učitelj po Greiner-jevih zvezkih uči, mora tudi na šolsko desko na tanko delati taka pisma, kakoršna rabi Greiner, drugače bode otroke nekako motil.

7. Pri lepopisnicah s predpisi morajo otroci eno in isto vrsto 8—10krat prepisati, kar je skoro nekoliko preveč. Zato pa napišejo navadno le prve vrstice lepó, zadnje pa tako hitro načechajo, da je groza. Tudi včasih slabo kopirajo in slabo posnemajo, ko vidijo pred soboj že gotove črke in besede, katerih niso videli, kakó so nastale.

8. Pisanke s predpisi so tudi navadno tako drage, da jih je težko prodajati po 2 krajcarja.

9. Dobro služijo take pisanke največ le domá tistim otrokom, ki redno v šolo ne hodijo ali, kateri ne vidijo dobro. Tudi pri 3 oddelkih dala bi se nekoliko opravičevati raba taci lepopisnic, dasiravno se pa ravno pri lepopisji otroci vseh oddelkov lahko združijo, kajti vsi lahko eno in isto črko ter besedo h krati pišejo, recimo: prvi oddelek piše „a“ na tablice, drugi na čveterorižnato in tretji oddelek ga piše na enočrtasto lepopisnico.

To je moje osebno mnénje o splošni rabi lepopisnic s predpisi.

K sklepu pa hočem navesti mnénja nekaterih pedagogov o tej točki lepopisja.

Bock: „der Volksschulunterricht“ pravi na str. 181: Wo es angeht, dass nur nach Vorschrift des Lehrers an der Wandtafel geschrieben wird, ist es aus zwei Gründen wünschenswerth: 1) um den Stoff für die Schreibübungen aus dem sachlichen Unterrichte entnehmen zu können; 2) um zu vermeiden, dass für eine ganze Seite nur eine einzige Vorschrift benutzt wird. Der Lehrplan für das Grossherzogthum Sachsen vom 20. März 1875. gestattet für die Mittel- wie für die Unterstufe nur, „dass nach der Vorschrift des Lehrers an der Wandtafel geschrieben wird“. Kehr pravi v svoji „Praxis der Volksschule“, ko govori o slabih pisalnih metodah v prejšnjih časih na str. 333, tako-le o predpisih: „Die Schüler schrieben mechanisch und geistlos in Schreibebücher und malten lithographierte Vorschriften bei unrichtiger Arm- und Handlage und fehlerhafter Federhaltung ohne Sinn und Verstand leichtsinnig oder gewissenhaft nach“. Wanjura pravi v Barthel's

„Schulpädagogik“ na str. 201: „Der Lehrer muss, wenn er nicht ein Stümper in seinem Fache gelten will, die Buchstaben vor den Augen der Kinder entstehen lassen, indem er sie mit Kreide an die Wandtafel anschreibt“. Ohler tudi graja pisanje po predpisih, in pravi o tej metodi: „Sie ist rein mechanisch, und kann deswegen kaum ein Unterricht genannt werden“.

(Lehrbuch der Erziehung und des Unterrichtes, str. 423.)

I. L.

Slovstvena zgodovina v slovenski ljudski šoli.

(Piše **Gradimir.**)

(Dalje.)

Anton Janežič.

(Glej 115. berilno vajo: „Nevihta“.)

Blagi rodoljub in slavni slovníčar slovenski Anton Janežič rodil se je kot sin kmetiskih starišev v dan 19. decembra 1828. l. v Lešah, v Šent-Jakobski župnini v Rožni dolini na Koroškem. Dovršivši svoje šolanje, pride za učitelja slovenskega jezika na Celovško realko, kjer je uspešno deloval od 1848. do 1868. l. Bil je izredno marljiv delavec na slovstvenem polji. Enako marljivi čebelici delal je noč in dan v blagor svojemu národu, ker njegova blaginja mu je bila močno pri srci. V šoli je bil mladini blag in vrl učitelj. Učil, prigovarjal, budil, navduševal pa je tudi vserod, kjer se je lahko nadejal kaj uspeha v blagor drazega mu národa. Leta 1850. prične v Celovci izdavat lepognanski list z imenom „Slovensko Bčelo“, katera je izhajala do julija 1853. l. V tem listu so se urili v slovenskem spisovanji in pesnikovanji tudi dijaki, kar je bilo njim in drugim v veliko národno vzpodbudo. Leta 1851. izdá „Ročni slovar slovenskega in nemškega jezika“; a 1854. l. Slovence razveseli sè svojo „Slovensko slovnico“, katera se še dandanes rabi po srednjih naših šolah in ki je užé doživela več natisov. Ta slovnica je močno oživela Janežičevo imé, pa saj je tudi tako izvrstna, da boljše do zdaj še nismo imeli, niti je skoro gotovo boljše ne dobomo tako hitro. Mnogo se je trudil vrli Janežič pri sestavi te slovnice; a pri tem delu so ga podpirali rodoljubni jezikoznanci slovenski. Po tej slovnici se nam je ravnati, ako hočemo govoriti in pisati lepo in čisto slovenščino, do česar more biti vsakemu pravemu rodoljubu!

Leta 1858. ustanóvi „Slovenski Glasnik“, ki je izhajal do 1868. l. Izvrstni ta list, podoben denšnjemu „Zvonu“, bil je zeló važen, in nam je mnogo koristil. Vanj so pošiljali svoje pesni, povesti in druge ukovite spise prvi takrat živeči pesniki in pisatelji slovenski. Bil je močno priljubljen in razširjen list. Znamenito je, da je v „Glasniku“ nastopil tudi pesnik Stritar sè svojimi pesnimi in poučnimi sestavki, ter je vrhu tega v njem ostro razsojeval nekatere takratne spise. Sodelovali so pri „Glasniku“ tudi: prvi naš povestničar Josip Jurčič, užé znani vam Valjavec, Jenko, Umek in drugi. Janežič se je sploh močno trudil, da bi bil pridobil „Glasniku“ dobrih sodelavcev; zato je prigovarjal in navduševal posebno mlade nadarjene pisatelje, da so vanj pisali. Blagi mož je ubogim nadopolnim pisateljem njih spise tudi plačeval, in posebno izredno nadarjenemu Josipu Jurčiču, o katerem bomo še slišali, bil je pravi voditelj in podpornik.

A s tem ni bilo Janežičevo delovanje še nikakor končano. Da bi mladino navdušil za lepe slovenske pesni, zbere najlepše, pravi cvet slovenskih pesni ter jih 1861. l. izdá v knjigi z naslovom: „Cvet slovenske poezije“, kateri dodá tudi „nauk o pesniš-

kih izdelkih". Precej drugo leto, t. j. 1862. l. pa prične izdavat *„Cvetje iz domačih in tujih logov“*. V malih zvezkih je tu priobčeval različna izvirna slovstvena dela, t. j. pesni, povesti, i. dr., ki so mu jih v natis pošiljali takratni pisatelji. Pa tudi prevode t. j. na slovensko preložena slovstvena dela je prinašalo *„Cvetje“*. Tu nahajamo prevode iz grščine, latinščine, nemščine ter tudi iz drugih slovanskih jezikov. Vedno skrben za slovensko mladino, spisal je tudi *„Cvetnik“*, t. j. slovensko čitanko za srednje šole, (prvi, drugi in tretji del); a da bi znanje milega mu slovenskega jezika razširil tudi mej Nemci, spisal je *„Slovensko slovnico za Nemce“*, po kateri se Nemci še dandanes če jih je volja, uspešno učijo našemu jeziku.

To in še mnogo drugoga je objavil Anton Janežič v korist našemu národu. A vrhu tega je bil tajnik, ali prav za prav duša družbi sv. Mohora, ustanovljeni 1851. l. v Celovci. Tako mnogostransko in neumorno delovanje pa je škodovalo njegovemu zdravju; saj je sploh znano, da „lok, preveč napet, počí“, in taka je tudi s človekom, ki se v svoji gorečnosti trudi noč in dan, neprivoščivši si potrebnega miru in počitka! Janežič je jel bolehati. Umaknil se je bil sicer na deželo, da bi si v čistem vzduhu vtrjal zdravje; a vse ni kaj pomagalo. Po daljšem bolehanji sklenil je svoje národu posvečeno življenje v dan 18. septembra 1869. l., zapustivši soprogo in dvoje otrok. Hvaležna družba sv. Mohora mu je postavila kot prvemu izbornemu svojemu tajniku krasen spomenik na grob ter je osnovala *„Janežičevo ustanovo“*.

Prerano umrli Anton Janežič je podoben ratarju, ki se mnogo trudi z obdelovanjem zemlje; ki marljivo sadí in prilija, a sadú, ki ga dajo drevesa, ne uživa, ker ga prej nemila smrt pobere. Janežič se je premnogo trudil na polji slovenske književnosti. Sad, ki je nastal vsled njegove izredne trudaljubivosti in ki ga zdaj uživamo mi in ga bodo uživali naši nasledniki; ta sad je takó sladek in krepčujoč, da bode spomin na vrlega tega možá živél, dokler se bode glasila mila slovenska beseda.

Urban Jarnik.

(Glej 117. berilno vajo: *„Zvezde“*.)

Urban Jarnik se je rodil 11. maja 1784. l. na Potoku v Zilski dolini na Koroškem. V Celovci je dovršil srednje in više šole. Tu mu je prigovarjal duhovnik in slovničar Osvald Gutschmann, ter je nadarjenega Urbana za slovenščino navduševal. Posvečen v duhovnika je služboval Jarnik v Čanjčah, potem pod Krnosom in v Celovci, kamor je bil prišel 1809. l. Nato je župnikoval v Št. Mihelu, naposled pa v Blatnogradu (Moosburgu) na Koroškem, kjer je umrl 11. junija 1844. l., 60 let star.

Urban Jarnik je bil veleučen rodoljub. Znal je vse slovanske jezike, posebno pa je ljubil slovenščino. Leta 1814. izdal je *„Zber lepih ukov za slovensko mladino“*, katera knjiga obsega pesni, povesti, basni in nekaj drugih lepih naukapolnih sestavkov. Vrh tega je spisal *„Sadjerejo“*, *„Slovensko slovnico“* (1829. l.) in *„Slovensko-nemški-latinski slovar“*, od katerega se je le nekaj pól natisnilo; ostali rokopis pa se je izgubil.

A Jarnik ni le pisal v slovenščini, nego tudi v nemščini je priobčeval nekatere svoje knjige, katere še dandanes pričajo, kakó učen jezikoznanec je bil pokojnik. Pečal se je pa tudi prav pridno sè slovenskim pesnikovanjem, posebno za časa, ko je kaplanoval v Čanjčah. Nekatere njegove pesni nahajamo tiskane v *„Kranjski Čebelici“* in drugod; a mnogo jih je zapustil v rokopisu, in so se poizgubile.

Jarnik je bil blagosrčen, uljuden in prijazen mož. Otroci, posnemajte ga v teh lepih lastnostih!

F r a n K r e k.

(Glej 136. berilno vajo: „Iz malega raste veliko“.)

Slovenski pesnik Fran Krek se je rodil v Selcih pri Železnikih na Gorenjskem v dan 9. aprila 1858. l. Ljudsko šolo je dovršil v Škofji Loki; potem je šel na gimnazijo v Kranj. Od tod se napoti svoje učenje nadaljevat na gimnazijo v Ljubljano, kjer je bil vzprejet tudi v knezoškofijsko malo semenišče, nazvano Alojzijevišče. Po dovršenih gimnazijskih šolah odloči se za duhovski stan. Posvečen v mašnika služboval je nekoliko časa v Ljubljani, a zdaj kaplanuje v Žirih na Kranjskem.

Užé kot dijaku na gimnaziji Ljubljanski vzbudilo se je Franu Kreku veselje do pesnikovanja. Kasneje je jel priobčevati svoje pesni v „Vrtci“, ki mu je silno priljubljen list. Zdaj skoro ne izide številka „Vrtčeva“, da ne bi je dičila kaka pesenca nadarjenega Frana Kreka. Tudi pričujoča pesen „Iz malega raste veliko“, bila je svoj čas užé natisnena v „Vrtci“. Ker je Fr. Krek še mlad, nadejati se je, da nas bo razveseljeval še z mnogimi svojimi mičnimi pesnicami!

J a n e z S t r e l.

(Glej 142. berilno vajo: „Popotnik“.)

„Popotnik pridem čez goró,
Od doma vzamem še slovó . . .

Kdo se ne spominja te priljubljene pesni, katera je zaradi svojega mičnega napeva postala užé národna? Čuješ jo povsod po Slovenskem; poje jo rada breziskrbna mladina; poje jo rad postavni mož in krepka ženica, kakor tudi sivi starček in slabotna babica! Pa saj se te pesni divni glasi tako čudno milobno oprijemajo našega srca, da nam tega skoro ni popisati! Tudi vi, ljubi otroci, radi jo pojete; ne-li? O tej pesni vam nekaj več povem. — To je prva slovenska pesen, katera se je javno pela na Dunaji 1847. l. Izprva se je sploh mislilo, da jo je zložil Blaž Potočnik, župnik v Šent-Vidu nad Ljubljano, a temu ni tako; nego pesen le-to je zložil v Zgornjih Gorjah na Gorenjskem v 18. dan septembra 1836. l. po neki nemški pesni ta podpisani Janez Strel, kar je sam 1847. l. javno priznal. Blaž Potočnik je to pesen le nekoliko popravil.

Janez Strel je bil rojen v dan 23. septembra 1790. l. v Mokronogu na Dolenjskem. Bil je dekan v Gornjih Gorjah na Gorenjskem; od 1845. l. pa v Trebnjem na Dolenjskem, kjer je 1847. l. umrl. (Koliko let je bil star, ko je umrl? Kakó dolgo ga užé hladna zemljica pokriva?)

F r a n J a m š e k.

(Glej 143. berilno vajo: „Celje za časa Rimljanov Celeja“.)

Fran Jamšek se je porodil v dan 17. julija 1840. l. v Žalci pri Celji na Štajerskem. Zdaj je nadučitelj na trirazredni ljudski šoli v Rajhenburgu na Spodnjem Štajerskem. Bil je nekaj let tudi c. kr. okrajni šolski nadzornik na Spodnjem Štajerskem.

Vrli ta rodoljub je v nekdanjem listu „Besedniku“ s podpisom „Žavski“ priobčil opis lepe „Savinjske doline“; pa pisal je tudi v nekdanji šolski naš list v „Slovenskega Učitelja“. Dandanes priobčuje svoje spise v „Popotniku“ in v „Učiteljskem Tovarišu“, ki sta lista namenjena slovenskemu učiteljstvu. Tudi v naših (ljudsko-šolskih) berilih, v II., III. in IV., nahajamo nekaj spisov Fran Jamšek-ovih. (Dalje prih.)

Poročilo c. kr. okrajnega šolskega nadzornika Iv. Lapajne-ta

o stanju šolstva v Novomeškem okraji 1884. l. z nasvêti, kako bi se omenjeno šolstvo boljšalo.

(Priobčil pri učiteljskem zborovanji v Novem mestu v dan 2. julija 1884. l.)

(Konec.)

V zemljepisu je bilo zapaziti tù pa tam nekaj dobrih uspehov, zlasti me je to veselilo, če je učitelj pričel z domačim krajem, šel k okraju, potem k deželi itd. Vender sem bil v šoli, kjer mi otroci niso vedeli imenovati nobenega trga in kjer niso vedeli ali je Rudolfovo trg, ali mesto. Zgodovina je težji predmet, zatò so bili tudi uspehi slabi. Pri prirodoopisu je bilo po nekod opaziti, da se je učil z ozirom na kmetijstvo, ali v obče se ne morem še letos izjaviti na tanko, kako so se gojile posamezne stroke prirodoznanstva in pri drugih predmetih. Toliko moram reči, da so uspehi v računstvu preslabi v vseh tistih šolah, kjer se otroci niso urili v pismenem računstvu domá in v šoli. V lepopisji in risanji so tudi rezultati preslabi. Zastran pisanja sem se po nekaterih šolah prepričal, da otroci znajo le za silo pisati, da bodo to malo izurjenost v nekaterih letih zelò pozabili; in to pride vse od tod, ker se otroci domá ne vadijo; kajti v šoli pišejo 1—2 uri na teden, kar je vse premalo. Domá, domá naj se vadijo. Pri ženskih ročnih delih se povsodi ne gleda na to, da bi deklice šivale in pletle. Le kockanje se največ vežba. Učiteljice ženskih ročnih del so bile pa menda skoro vse brez izvrstne knjige „Ženska ročna dela“ od Ane Stumpfí, ki je tako dober navod v tej stroki, in kjer si dotična učiteljica lahko vso potrebno slovensko terminologijo prisvoji in dalje med žensko mladež razširja. — Pri telovadbi naj se pa učitelj poslužuje slov. terminologije, ki je v Šmidovi telovadski knjigi. — Predno končam svoje opazke, opomniti moram „šolskih naznanil“, ki se v tem okraji vsled nekega sklepa navadno samo dvakrat v letu delé. Opomniti moram, da po šolskem in učnem redu se morajo šolska naznanila štirikrat v letu otrokom deliti, in da razen ministerstva nijedna korporacija nima pravice, to izpremeniti. Po tem ukazu se torej morajo gg. učitelji ravnati. Izjema, bi rekel človek, smela bi biti samo priprvoletnikih, dokler še čitati ne znajo; tem naj bi se dajala samo 3krat v letu. Učitelj pa naj „naznanil“ nikar za nadzornika ne piše, ampak za otroke. Pripetilo se mi je, da mi je učitelj pokazal dvakrat v naznanila vpisane rede, katerih pa otrok ali stariši niti enkrat videli niso. — Po nekaterih šolah sem zapazil, da ni tintnikov in tinte. To so veliki nedostatki. Krajni šolski svèt mora za to skrbeti in od otrok se ne sme v ta namen ničesar térjati. To pa tudi nikakor ne gre, da bi otroci v stekleničicah črnilo soboj nosili. To je pa tudi nemarnost, kakor sem na neki šoli opazil, da je na oknih bilo vse polno tintnikov, v klopéh pa nobenega.

Mej učiteljstvom, duhovščino in ljudstvom vlada v obče (pa so tudi izjeme) sporazumljenje, kar me veseli, kajti kjer je prepír, ondi tudi pri šoli ni napredka. Vender moram opomniti, da s takimi možmí pa, ki ničesar za šolo storiti ne marajo ali ki šoli celò nasprotujejo, ondi ne kaže prevelikega prijateljstva gojiti. Povsodi pa, kjer v občini prepíri nastanejo, naj jih skuša učitelj kot pravi mirovni apostelj s poukom in tolažilnimi besedami poravnati. — V zadevi nadaljnjega izobraževanja učiteljev dozdeva se mi, da učitelji v tem okraji premalo beró in premalo pišejo. Okrajno učiteljsko knjižico premalo rabijo. Vsaj ni treba ravno osebno po knjige hoditi, po uradnem potu se dobé in povračajo lahko brezplačno. Odbor bode gotovo tudi rad kupil tako knjigo, kakoršne učitelj ravno potrebuje, ako je še nima v knjižnici. Odbor tudi lahko ukrene, da važnejši

in ne navadni šolski časopisi iz bukvarnice krožijo od učitelja do učitelja, od šole do šole. Priporočam torej marljivo lastno izobraževanje, skrb za omiko mladine in odraslih ljudi. Poslednjim naj učitelj priporoča domače časopise in knjige, naj jim osnuje morebiti bralna društva ali domače čitalnice, naj jim priporoča družbo sv. Mohora, naj ob nedeljah razlaga o kmetijstvu itd. Mnogovrstno je polje učiteljskemu delovanju. Vsak učitelj ne more povsodi vsemu kos biti; naj se torej ta odlikuje tù, drugi tam. Toda vsi morajo biti delavni, delavni za šolo, za národ in za svoj stan, ki se največ z delavnostjo, omiko in možatostjo mora povzdigniti do večje veljave, katere še silno potrebuje.

Učiteljska konferencija mestnega okraja Ljubljanskega.

(Dalje in konec.)

Gospod profesor Linhart: Poslednji čas je pri kranjskem učiteljstvu na dnevu pedagogijsko vodilo, ki se pri vsem šolstvu pripozna kot samomerodajno. To vodilo je: Vsako obučevanje naj bode na podlogi materinega jezika. („Jeder Unterricht muss auf Grundlage der Muttersprache ertheilt werden.“) Akoravno se to vodilo prav podkupljivo glasi, se vendar največ ne razume in ne rabi prav, posebno pa ne pri pouku v nemškem jeziku v slovenskih šolah. Mnogo učiteljev tedaj misli, da to vodilo térja, da se mora z otrokom vedno le v njegovem materinem jeziku govoriti. Taka metoda pa pri pouku v nemščini ne ugaja. Kot nekdanji okrajni šolski nadzornik, imel sem večkrat priliko, da sem slišal nemščino poučevati v slovenskih šolah. Tù sem marsikaj zanimivega zapazil. Takó so mi učitelji kazali otroke, ki so po 5 ali 6 bolj dolgih nemških pesen povedati znali; ko pa sem otroka vprašal: „Wie heisst du? Wo bist du her?“ me ni razumel in mi tudi ni kaj odgovoril. Kakó pa se je v tej šoli v nemščini poučevalo? Na podlogi materinega jezika, t. j. učitelj se je skrbno ogibal, da bi bil pri poučevanju v nemščini z učenci le besedico po nemški govoril. Vidimo tedaj, da tù ne veljá omenjeno pedagogično vodilo. — Kdaj naj se v Ljubljanskih ljudskih šolah in tudi po drugih na deželi začénja poučevati v nemščini, je manj važno; poglobitna stvar je: „Kakó naj se poučuje?“ Prav lahko se s tem poukom užé začénja v I. razredu, namreč takó, da se učencem pri nazornem pouku pravijo nemška imena i. t. d. V II. razredu bi se to nadaljevalo ter bi se še le v III. razredu začénjalo pravilno poučevati na podlogi nemškega berila i. t. d.

Posebno važno pa je, če učitelj veliko nemško govori. Precej prvo uro se učencem lahko kaj po nemški ukazuje, recimo: „Ruhe!“, „Steh' auf!“, „Lies' N. weiter!“, „Lies' lauter!“ i. t. d. — Potem gospod govornik sklepa: „Wenn ferner der Lehrer die Schüler, die ja hier in Laibach auf jeden Schritt und Tritt Deutschen und Deutschredenden begegnen, auf die deutschen Firmatafeln, auf die deutschen Kundmachungen etc. etc., die überall zu lesen sind, aufmerksam machen würde; wenn ferner der Lehrer die Schüler aneifern würde, sich untereinander der deutschen Sprache zu bedienen, so würden in wenig Jahren bedeutende Erfolge erzielt werden. Ich glaube also, dass man bezüglich des deutschen Sprachunterrichtes an den slovenischen Volksschulen den Grundsatz aufstellen darf: „Weniger Theorie und mehr Praxis!“

Potem sta zoper predlog še govorila gosp. Sima in gosp. Eppich, pa ga nista ovrгла. Po tej precej živahni razpravi se je gosp. Žumer-jevo poročilo z vsemi predlogi „en bloc“ vzprejelo.

Šolske knjige za prihodnje šolsko leto so se odločile te, kakor so se dozdej rabile, samo v V. razredu rabilo se bode namestu „Cvetnika“ pa novo „Četrto Berilo“, in kadar

se bode v I. in II. razredu poučevalo samo v slovenskem jeziku, bode se v I. razredu I. mestne deške ljudske šole rabil Praprotnikov „Abecednik“.

V knjižnični odbor so bili voljeni dozdanji udje, namreč g. g.: Iv. Belè, Fr. Kokalj, A. Žumer; tako tudi v stalni odbor g. g.: A. Praprotnik, Fr. Raktelj, Iv. Tomšič in A. Žumer; v deželno učiteljsko konferencijo pa g. g.: A. Praprotnik in Fr. Raktelj.

Iz mej posameznih predlogov so se vzprejeli: a) ves službeni čas po dovršeni zrelostni preizkušnji naj se učitelju všteva v pokojnino; b) učni redi za klasifikacije naj se za enega („komaj dobro“) pomnožijo; c) šolska naznanila naj se na vseh Ljubljanskih ljudskih šolah ob enem času delé; d) pri tolikem številu mestnih učiteljev in učiteljic naj slavni mestni odbor ustanovi eno službo namestnega učitelja za slučaje kake bolezni, ker po najnovejši naredbi učiteljsko izobraževališče mestnim šolam praviloma ne bode dajalo namestovalcev.

K sklepu gosp. prvosednik naroča mestnemu učiteljstvu, da naj bode vsigdar kakor do zdaj zvesto in iskreno udano najvišjemu vladarju, ter želi, da bi bile ljudske šole v Ljubljani — v glavnem mestu — vsej deželi v vzgled in posnemo.

Ukaz ministra za bogočastje in pouk

s 27. maja 1884. l., števil. 8019,

zadevajoč vzprejemne izpite za prvi razred srednjih šol.

Vsled tega ukaza bodo v bodoče v tej zadevi veljavne sledeče norme:

1. Vzprejemni izpit iz verouka je samo usten, iz učnega jezika in računa pa pismen in usten.
2. Pravila o priponah ali ločnicah in njihova pravilna raba pri narekovanem pisanji se ne smejo več zahtevati.
3. Ustnega izpita iz učnega jezika in računa se smejo oprostiti tisti učenci, kateri so pri pismenih nalogah dokazali vsaj zadovoljno znanje, in če imajo v spričalu ljudskih šol v teh dveh predmetih vsaj „dobro“.
4. Ustni izpit iz verouka se sme spregledati tistim učencem, kateri so dobili v 4. razredu v tem predmetu vsaj „dobro“.
5. Ako ima pa učenec v katerem izpraševalnem predmetu v spričalu slab red, in če je tudi pismeno nalogo slabo dovršil, tak se mora za nezrelega spoznati, ne da bi ga še ustno izpraševali.

To so tedaj nove določbe o tej reči. Ljudski učitelji jih pozdravljamo z zadostenjem, ker vidimo, da se bode v bodoče na naša spričala bolj oziralo, kakor do zdaj. In to je tudi čisto umestno, kajti učitelj, kateri poučuje učenca štiri in več let, ga vendar bolje pozná, če je za srednje šole sposoben, ali ne, kakor izpraševalni profesor, kateri se zaradi preobilnega števila novincev more s posameznim baviti komaj kakih deset minut.

Književstvo.

Vrli „hrv. pedagogijsko - književni zbor“ v Zagrebu izdal je zopet prelepo knjigo za učitelje pod imenom **Pedagogija**. III. dio: Posebno obukoslovje. Sastavio Stjepan Basariček, učitelj kr. preparandije u Zagrebu i pravi član hrv. ped.-književnega zbora.

Ta spretna knjiga ima ta-le zadržaj: Predgovor. Uvod. §. 1. Zadaća posebnomu obukoslovju **Prvi odsjek. Zorna obuka.** §. 2. Pojam i svrha zorne obuke. §. 3. Učevno gradivo za zornu obuku.

§. 4. Metoda zorne obuke. §. 5. Poviest zorne obuke. §. 6. Primjeri za zornu obuku. — **Drugi odsjek.** *Stvarna obuka.* §. 7. Pojam i potreba stvarne obuke. I. Zemljopisna obuka. §. 8. Pojam i svrha zemljopisne obuke. §. 9. Učevno gradivo za zemljopisnu obuku. §. 10. Metoda zemljopisne obuke. §. 11. Zorna pomagala za zemljopisnu obuku. §. 12. Poviest zemljopisne obuke. §. 13. Primjeri za zemljopisnu obuku. II. Povjestna obuka. §. 14. Pojam i svrha povjestne obuke. §. 15. Učevno gradivo za povjestnu obuku. §. 16. Metoda povjestne obuke. §. 17. Poviest povjestne obuke. §. 18. Primjeri za povjestnu obuku. III. Prirodopisna obuka. §. 19. Pojam i svrha prirodopisne obuke. §. 20. Učevno gradivo za prirodopisnu obuku. §. 21. Metoda prirodopisne obuke. §. 22. Zrienje kod prirodopisne obuke. §. 23. Poviest prirodopisne obuke. §. 24. Primjeri za prirodopisnu obuku. IV. Prirodoslovna obuka. §. 25. Pojam i svrha prirodoslovne obuke. §. 26. Učevno gradivo za prirodoslovnu obuku. §. 27. Metoda prirodoslovne obuke. §. 28. Zrienje kod prirodoslovne obuke. §. 29. Poviest prirodoslovne obuke. §. 30. Primjeri za prirodoslovnu obuku. — **Treći odsjek.** *Jezikoslovna obuka.* §. 31. Pojam i svrha jezikoslovne obuke. I. Vježbanje u govoru. §. 32. Svrha i obseg vježbanja u govoru. §. 33. Sredstva i način vježbanja u govoru. II. Čitanje. §. 34. Svrha obuke u čitanju. §. 35. Čitanje u prvom razredu. §. 36. Metode za obuku u početnom čitanju. §. 37. Predvježbe za čitanje i pisanje. §. 38. Metodički postupak pri obuci u pisočitanju. §. 39. Čitanje u viših razredih. §. 40. Učila za obuku u čitanju. §. 41. Poviest obuke u čitanju. §. 42. Primjeri za obuku u čitanju. III. Pismene vježbe. §. 43. Svrha pismenih vježba. A. Pravopis. §. 44. Zadaća i obseg obuke u pravopisu. §. 45. Sredstva obuke u pravopisu. §. 46. Metoda obuke u pravopisu. B. Sastavci. §. 47. Gradivo za sastavke. §. 48. Vrsti sastavaka. Metoda kod obuke u sastavcih. §. 49. Poviest obuke u sastavcih. §. 50. Primjeri za obuku u sastavcih. IV. Slovnica. §. 51. Pojam i svrha slovničke obuke. §. 52. Potreba slovničke obuke. §. 53. Učevno gradivo za slovničku obuku. §. 54. Metoda slovničke obuke. §. 55. Poviest slovničke obuke. §. 56. Primjeri za slovničku obuku. — **Četvrti odsjek.** *Računstvena obuka.* §. 57. Pojam nauke u veličinah. I. Računstvo. §. 58. Svrha računstvene obuke. §. 59. Vrsti računstva. §. 60. Učevno gradivo za računstvenu obuku. §. 61. Metoda računstvene obuke. §. 62. Poviest računstvene obuke. §. 63. Primjeri za računstvenu obuku. II. Geometrijsko oblikoslovje. §. 64. Pojam i svrha obuke u geometrijskom oblikoslovju. §. 65. Učevno gradivo za obuku u geometrijskom oblikoslovju. §. 66. Metoda obuke u geometrijskom oblikoslovju. §. 67. Poviest obuke u geometrijskom oblikoslovju. §. 68. Primjeri za obuku u geometrijskom oblikoslovju. — **Peti odsjek.** *Obuka u pisanju.* §. 69. Pojam i svrha obuke u pisanju. §. 70. Učevno gradivo za obuku u pisanju. §. 71. Svojstva valjana pisanja. §. 72. Metoda obuke u pisanju. §. 73. Pisanje po taktu. §. 74. Tehnika obuke u pisanju. §. 75. Poviest obuke u pisanju. §. 76. Primjer za obuku u pisanju. — **Šesti odsjek.** *Obuka u risanju.* §. 77. Pojam i svrha obuke u risanju. §. 78. Učevno gradivo za obuku u risanju. §. 79. Metoda obuke u risanju. §. 80. Tehnika obuke u risanju. §. 81. Poviest obuke u risanju. — **Sedmi odsjek.** *Obuka u pjevanju.* §. 82. Pojam i svrha obuke u pjevanju. §. 83. Učevno gradivo za obuku u pjevanju. §. 84. Metoda obuke u pjevanju. §. 85. Poviest obuke u pjevanju. — **Osmi odsjek.** *Obuka u gimnastici.* §. 86. Pojam i svrha obuke u gimnastici. §. 87. Učevno gradivo za obuku u gimnastici. §. 88. Metoda obuke u gimnastici. §. 89. Poviest obuke u gimnastici. — **Deveti odsjek.** *Obuka u ručnom djelu.* §. 90. Potreba i svrha obuke u ručnom djelu. §. 91. Učevno gradivo za obuku u ženskom ručnom djelu. §. 92. Skupna obuka u ženskom ručnom djelu. §. 93. Metoda obuke u ženskom ručnom djelu. §. 94. Poviest obuke u ručnom djelu. §. 95. Primjeri za obuku u ženskom ručnom djelu. Jezik v tej knjigi je prav gladek in tudi nam Slovencem skoro popolnoma umeven. Zatorej to zanimivo „Pedagogijo“ zelo priporočamo tudi slovenskemu učitelstvu. Stane 2 gold. *)

— **Dragušice.** Pripovedčice i pjesmice za malu djecu. Sa 10 slika. U Zagrebu, nakladom hrv. ped.-knjiž. zbora, 1884. To knjižico, polno prelepih povestic in pesnic, priporočamo tudi naši slovenski mladini, ki se seznanja s hrvatskim jezikom.

— **Pučke priče** za odrasliju mladež. Priredio Skender Fabković. U Zagrebu, nakladom hrv. ped.-knjiž. zbora, 1884. Ta knjižica obsega bolj obširne povesti, ki so pisane v pravem narodnem duhu in so prav primerno berilo odrasli mladini.

— **Odkritje Amerike.** Predelal H. Majar. I. Poučno-zabavna knjižica o Kolumbu V Ljubljani. Natisnila in založila Ign. pl. Kleinmayr in Fed. Bamberg. 1883. To novo, prav poučno slovensko knjigo živo priporočamo učiteljskim in šolskim knjižnicam. Stane trdo vezana 1 gld. 60 kr.

*) Glej tudi dopis „Iz Krškega“!

— **Österreichischer Schultlas.** Nach methodischen Grundsätzen bearbeitet von Joh. Georg Rothang. Preis in steifem Umschlag 60 kr. Prag, 1884. Verlag F. Tempsky.

Že dolgo ni mi došlo v roke učilo, katero bi bilo na-me tako dober vtis naredilo, kakor pričujoči atlant. Videl sem že mnogo atlantov, ki so bili namenjeni srednjim, meščanskim in ljudskim šolam. Za poslednje učilnice so prav izvrstni atlanti, ki so izišli v Hölzel-novi zalogi v Beči, prav dobri so tudi Trampler-jevi in Rothang-ovi atlanti za ljudske in meščanske šole. Atlanti, ki so namenjeni ljudskim šolam, imajo navadno tudi tako nizko ceno — Hölzel-novi n. pr. so po 25 kr. (za vsako kronovino je posebna izdava) — da učitelj na vsaki ljudski šoli prav stori, ako jih vsaj otrokom premožnejših staršev priporoča, zlasti pa naj se to stori na četrto- in peto-razrednicah v III. in IV. razredu. So mi pa tudi znane nekatere šole, v katerih so učenci teh viših razredov preskrbljeni s temi dobrimi in cenimi učili.

Č. čitatelj pričakuje morebiti zdaj, da bodem slovenskim šolam priporočal tudi pričujoči atlant, ki stane 60 kr. Kaj pa dà, moram ga priporočati, kajti 60 kr. je tako vreden, kakor če bi ga brat bratu ponujal, obsega nič manj nego 22 zemljevidov, čisto novo izrisanih in barvanih, kaj prilično za šolsko rabo. Pomisli torej č. čitatelj, 1 zemljevid te niti 3 kr. ne stane. Vender radi tega ne omenjam tega najnovejšega Rothang-ovega atlanta in tudi v ta namen ne, da bi si ga učenci naših ljudskih šol kar od kraja kupovali, kajti 60 kr. je vender le prevelika svota za revnega slovenskega kmeta in delavca. O tem atlantu govorim tistim slovenskim učiteljem, kateri se pri zemljepisnem uku ne poslužujejo prave metode. (Vprašanje je pa, če ti učitelji beró „Učit. Tovarša?!“) Ta atlant ima namreč razen 22 zemljevidnih kart za uvod karto pod naslovom „Tableau geographischer Grundbegriffe“. In kaj predstavlja ta-le „tabló“? Ima 1) načrt šolske sobe, 2) načrt šolskega poslopja z vrtno in telovadiščem, 3) načrt šolskega kraja (ideal) in 4) sliko poglobitvenih oblik zemeljske površine, na kateri vidijo se z zračne povišine (Vogelperspektive): ravnine, gore, reke, jezera, morje, otoki, polotoki, ognjeniki, morske in zemeljske ožine itd. — pod to sliko je pa še druga (5.), ki kaže, kakó se na zemljevidih risajo gore, reke, jezera, morje itd. Ta tabló s temi 5 slikami nam torej v podobah kaže, kakó naj postopamo pri zemljepisnem uku. Začnimo s šolsko sobo in v njej kažimo že vzhod, zahod in sever in jug, — prestopimo k šolskemu posloppju, opišimo domači kraj, idimo k sodnijskemu okraju in k političnemu poglavarstvu; vzemimo potem domačo deželo, potlej njene sosedne dežele, naposled vkupno avstrijsko cesarstvo z njegovimi deli, ostalimi kronovinami. Zdaj sledé v bistvenih potezah druge evropske države. Če prej ne, je zdaj zadnji čas, razjasniti najvažnejše momente iz fizikalčne (pri tem služijo dobro omenjene slike) in matematične geografije. Tù vzamemo globus v roke in ga po matematičnih črtah in po fizikalčni tvorbi še razdelimo na pasove ter na posamezne zemljine, o katerih moramo več ali manj obsirno govoriti, kakor pač dopuščata čas in zmožnost učencev.

I. L.

D o p i s i.

S Tolminskega. V Tolminskem šolskem okraju na Goriškem ustanovilo se je »Tolminsko učiteljsko društvo« se sedežem v Tolminu. Društvena pravila je veleslavno namestništvo v Trstu potrdilo v dan 14. avgusta t. l., štev. 11844. Prvi občni zbor je bil v Kobaridu v dan 25. preteč. m.

S Prema. (Učiteljska konferencija.) V dan 2. julija t. l. bil je za učiteljsvo tukajšnjega šolskega okraja v resnici dan radosti, dan veselja, dan pravega pobratimstva. Ta dan bila je za tukajšnji šolski okraj uradna letna učiteljska konferencija pri sv. Petru na Pivki. Okrajni šolski nadzornik g. Thuma ob poldeseti uri otvori konferencijo s primernim ogovorom na navzočne, v katerem tudi pozdravi p. n. gospoda Antona Globočnika, c. k. okrajnega glavarja Postojinskega in pa Gustava Pirca, deželnega popotnega učitelja kmetijskega in tajnika c. k. kmetijski družbi kranjski, katera vrla gospoda počastila bila sta našo konferencijo s svojo navzočnostjo. G. predsednik javlja potem dalje, da se sklepi naše lanske konferencije do danes niso še vsi rešili in uresničili, sosebno oni »o kmetijskem Berilu« ne, ker se nam je tako »Berilo« od druge strani naravnost obetalo. Svojim namestnikom imenuje g. predsednik nadučitelja Trnovskega g. M. Zarnika; a zapisnikarjema predlaga pa gg. Dimnika in Jožina; mesto g. Jožina odbere konferencija drugim zapisnikarjem g. Zamana zavoljo tega, ker z g. Dimnikom blizo vkup službujeta in jima je bilo lažje zapisnik sestaviti. S tem izvršena bila je prva točka dnevnega reda. G. nadzornik nadalje poroča o šolskem nadzorovanji in o tem,

kar je tû dobrega, ter naprednega, kakor tudi pomanjkljivega zapazil. Napredek, rekel je, bil je sploh dovoljen. Mej vsemi predpisanimi predmeti je letos po vsem tukajšnjem šolskem okraju čitanje najbolj napredovalo. Pri tem predmetu se je le tû in tam premalo gledalo na glasno čitanje, na naglas in pa na ločila. Slovniški pouk obdeloval se je po nekod premlačno; ta, kakor tudi vsak drug pouk naj bode zanimiv in mikaven, sicer bila bi tû zares prava suša — brez vsakega uspeha. Lepopisje se je na več šolah prepovršno gojilo. Prosto spisovanje ali spise je za javno življenje zelo važno in koristi vsakemu človeku brez razločka na stan ali poklic njegov. Tudi ta važni predmet se je tû in tam prepovršno z mladino obdeloval, ter se ž njim ni na vseh šolah tega okraja popolno do predpisnega smotra dospelo. Računstvo, osobito ono na pamet, se tû pa tam preveč površno, bolje rečeno: zanemarjevalno obdeluje. V takih slučajih se učitelj za ta prevažni pouk premalo pripravlja. Sosebno števila od 1 do 20 naj se z mladino na vse strani točno in temeljito obravnavajo, ker ravno ta številni okvir je glavna podloga vsemu drugemu računstvu. Ako se učenci enkrat tû prosto in z gotovostjo kretati znajo, ne bode jim nadaljevanje računstva od stopinje do stopinje v višja števila nobene težave več delalo. Torej se sê začetniki v tem obziru nikoli dosta ali preveč natančno poučevati ne more. Rek: »Kakoršen je začetek, tak bode konec« je posebno pri računskem pouku — na pravem mestu. Računstvo na pamet in tudi pismeno naj se natančno obdeluje in berizi, ker to je predmet, ki je le vsakemu potreben, nego tudi najboljši pripomoček, s katerim se učencem razum bistri in duh čvrsto vezba. — Realije: prirodopisje in naravoslovje, osobito, kar je treba za domače kmetско življenje vediti, preziralo se je sim in tje preveč. Vsak učitelj ima za ta predmet v svojem kraju zadosta praktičnega gradiva in domačih učnih pripomočkov, da ga more za javno življenje plodonosno in uspešno obravnavati. Pri zemljepisji in zgodovini pazilo se je tû in tam premalo na dejansko porabo (čitanje) zemljevidov; zemljevidi niso samo za-tô, da bi po šolskih sobah na stenah viseli, ali pa morda še celô kje v kaki omari vedno zaprti ležali, nego so za to, da se je učenci tudi čitati in sicer pravilno in prav čitati vadijo. Pri zgodovini bilo je po nekod tudi še preveč mlačno. Ravno zgodovina nam daje iz vseh časov in za vsako starost, kakor tudi za vsaki stan vzpodbudnih vzgledov pravega krščanskega junaštva, pravega patrijotizma, pravega državljanstva, prave ljubezni do domovine in do národa itd.; nasprotno núdi pa nam zgodovina tudi svarilnih vzgledov, kam da človeka, ako pot pravice, resnice in vestnosti zapusti, hudobne strasti dovedó in kakovo prokletstvo čez takega spridenca slednjič tudi neizogibno pride in ga sramotno uniči. Brez primernih zgodovinskih vzgledov mladini ljubezen do domovine, moški značaj, hrabrost in druge take poštenemu človeku in kristijanu potrebne lastnosti v njena nježna srca skoraj vcepiti ni možno. Kakó privzdigne človeka navdušenje, kadar sliši pripovedovati o slavnih činih naših davnih prednikov, kakoršni so v zgodovini zapisani! »Beseda gine, vzgled pa rine«. — Tudi risanje se je splošno izboljšalo, dà, po nekaterih šolah celô do popolnosti dospelo, a tû in tam bilo je pa tudi še prav slabo; gledalo se je premalo na to, da bi bile risanke čedne, pravilne in natančne, na to, kar mora se pri tem pouku paziti. Po nekaterih šolah opustili so se pikčasti risanski sešitki in risalo se je na gladek papir, kar je vse hvale vredno, ker se s tem učencev samostojnost bolje vtrjuje. Kot risanski vzorci služile so na večini šol tukajšnjega okraja Grandauer-jeve risarije. Poglavitne pomanjkljivosti pri poučevanju tega predmeta bile so sledeče: 1. na nekaterih šolah se je premalo tvarine obravnavalo; 2. opazilo se je sim ter tje premalo skrbí učiteljeve pri risanskem pouku; 3. gledalo se je premalo na čistoto risanskih zvezkov. Ti omenjeni nedostatki naj se povsod, kjer se še nahajajo, v prihodnje odstranijo, pa bode gledé risanja na tukajšnjih šolah potem vse dobro in hvale vredno. — Telovadba trpela je več ali manj iz dveh uzrokov: po največ šolah popolno manjka primernih telovadišč s potrebnim orodjem, a po drugih krajih so pa tudi še učitelji, kateri nikdar prilike imeli niso, v telovadbi tudi le za silo izvežbati se; taki učitelji najbolj storé, da pri slavnem c. k. deželnem šolskem svétu prosijo, da se jih tega poučevanja popolno oprosti. — Ženska ročna dela poučevala so se uspešno na 18tih šolah tega okraja; pomanjkljivo pri tem pouku bilo je to, da se je na šivanje sploh premalo oziralo. Ravno praktično šivanje je pri tem pouku poglavitni del, na katerega bi se moralo posebno gledati, kajti šivanka se pri vsaki družini najbolj rabi. Sploh pa priporoča g. nadzornik, da naj se učitelj za vsakokratno poučevanje vselej vestno pripravlja, ter učni čas, vsakemu predmetu posebej odločen, točno in vestno dopolnjuje; posebno pri začetnikih treba je, da so natančni in vestni in to v vsakem obziru, ker, ako je podloga slabo narejena, tudi nadaljevalni pouk nikdar prida in uspešen ne bode. Od otrok naj se vselej strogo zahteva, da na učiteljeva vprašanja vedno v polnih stavkih odgovarjajo. Učitelj brez prave metode v šoli več skazí in spridi, nego koristi. G. nadzornik objavi konferenci sledeče postave in ukaze: 1. Ukaz ministra za uk in bogočastje s 7. svečana 1884. l., štev. 21987 1883. l., kateri razjasnuje določbe pri sposobnostnih preizkušnjah za meščanske šole itd. 2. Ukaz ministra

za uk in bogočastje z 12. svečana 1884. l., štev. 23122, gledé zmanjšanja pisarij pri ljudskih šolah in prenapredbe nekaterih dotičnih določeb učnega reda z 20. avgusta 1870 l., štev. 7648. 3. Ukaz ministra za uk in bogočastje s 27. maja 1884. l. štev. 8019, o sprejemnih preizkušnjah učencev za prvi razred kake srednje šole itd. 4. Dopis visoke c. k. deželne vlade kranjske z 31. julija 1883. l., štev. 1883, v katerem se šolam in učiteljem priporoča g. Tomšičev »Vrtec« v naročevanje. 5. Ukaz visoke c. k. deželne vlade kranjske z 11. avgusta 1883. l., štev. 1457, kateri velevala, da se mora 1883. letnik »der Jugendbibliothek« z naslovom: »Nazaret« iz šolskih knjižnic odpraviti, ako bi se ta spis sploh kje nahajal. 6. Ukaz ministra za uk in bogočastje s 27. oktobra 1883. l., štev. 19587, v katerem je rečeno, da se ima iz vseh šolskih bukvarnic odstraniti dr. Weichelt-ovo delce prvega letnika: »Illustriertes Weihnachtsbuch für Jung und Alt«.

O tretji točki dnevnega reda: »Ali krajni šolski svéti zadostujejo svoji postavni nalogi«, poročal je g. nadučitelj Kavčič prav primerno. Konec svoje razprave, kateri je pa tudi dobro obširna in stvarna debata sledila, stavi g. poročevalec sledeča nasvéta: 1. Slavni c. k. okrajni šolski svét priporoča naj krajnim šolskim svétom, da preiskovanje uzrokov šolskim zamudam v prihodnje šolskim vodstvom prepuščajo. Le-ta nasvét, dasiravno, ako bi se kdaj uresničil, učiteljem od strani staršev novih kletvic in jeze donese, bil je z večino glasov vzprejet. (Skušnja me uči, da manj ko ima kak učitelj z občinskim in krajnega šolskega sveta poslovanjem opraviti, toliko bolj v miru tudi živi. Pis.) 2. Krajni šolski svét izročiti ima v začetku vsakega šolskega leta znesek za stvarne reči in potrebe šolskemu voditelju, da ne bode treba za vsak kosček krede in za vsaki kanec črnila sproti ponižno prositi, kar učiteljevo avtoriteto spodkopuje. (Soglasno vsprejeto.)

K četrty točki: O vpeljavi Greiner-jevih pisnih zvezkov s predpisi v vse šole tega okraja, poročal je popolno stvarno g. Okoren. K temu poročilu večina konferencije pritrdi nasvétu, da se Greiner-jevi lepopisni zvezki s predpisi v šole tukajšnjega šolskega okraja vpeljejo in v tretjem letu (s tretjeletniki) začénjajo rabiti. G. Adlešič nasvétuje, da se mesto Greiner-jevih vpeljejo v tukajšnji šolski okraj Lapajne-tove lepopisnice. Pritrdilo se je, da, kakor hitro bi g. Lapajne svojim lepopisnicam po Greinerjevem načinu primerne predpise preskrbel, bi se potem to lahko brez vseh zadržkov zgodilo, ker tukaj ne gre edino in le za načrtani papir, nego temveč zató, da ima vsak učenec pred soboj sam svoj predpis, po katerem se vadi pisati. G. predsednik na tó mej drugim opomni, da se dobí za 2 gld. 132 Greiner-jevih lepopisnih zvezkov s predpisi, a, da kdor jih kupi 1000 vkup, dobí za nameček celih 400 lepopisnic, ali na vsakih 100 celih 40 po vrhu.

Peto točko dnevnega reda: »O cerkvenem petji« izpeljeval je g. Perné vrlo dobro, stvarno in zmerno. (Ker slavnemu uredništvu vseh treh ravno imenovanih gospodov poročevalcev referate ob enem v prepisih pošiljem, da je dovoljno za »Tovariša« prirediti in porabi, je v tem dopisu obširneje omenjal nisem.)* K g. Perné-tovi razpravi dostavlja tudi g. predsednik Thuma svoja mnénja in prav stvarne opombe; oménja, da sám visoko c. k. ministerstvo v posebnem razglasu željo izreka, da bi se v polnem pomenu besede ne le drugo pošteno in vzpodbudno, nego tudi pravo in pobožno cerkveno petje užé pri mladini, kolikor je to doseči mogoče, priučevalo in vadilo, ter se na podlogi tega mej odraščeni pozneje uspešno nadaljevalo, s čemur bi si učitelji lepih in pohvalnih zaslug gotovo pridobivali. Sploh rečeno, pravi nadalje, kjer je učitelj ob enem tudi orglavec, skrbi in prizadeva naj se marljivo za dostojno in krščanskemu duhu, kakor tudi svetemu hramu božjemu dostojno in primerno cerkveno petje. Koralnega, oziroma cecilijanskega petja cerkvenega pa se na deželi, sosebno po bolj raztresenih krajih in manjših župnínah, nikakor splošno, stvarno in uspešno ne more gojiti, ker manjka za tó potrebnih pevskih močí, in ako bi tudi bile, jim manjka pa časa za vežbanje in vaje v koralnem cerkvenem petji radi drugih vsakdanjih del in opravil, za katere pridnemu kmetškemu prebivalstvu še tako dostakratov dragega časa primanjkuje. Drugo je pa tudi to, da je vsak delavec svojega plačila vreden; torej tudi pevci, kateri se v težkem koralnem petji vadijo in vežbajo, za kar porabiti morajo veliko časa, tega nikakor brez plačila storiti ne morejo. Za taka in primerna plačila pevcem pa učitelj kot orglavec gotovo iz svojih dohodkov nikakor skrbeti ne more. A kako je pa zato, sosebno po bolj ubožnih krajih na deželi, od drugih strani preskrbljeno, znano je le predobro vsakemu, kdor se je kdaj s cerkvenim petjem ukvarjal. Korál strogo, točno in tudi v pravem koralnem duhu in slogu izpeljan je v resnici kaj veličastnega, kaj vzpodbudnega in kaj nebeškega; a grše spake se pa tudi skoraj misliti in čuti ne more, nego je ravno koralno petje, nepopolno in površno izvrševano. Tako petje, mesto duha pobožnosti buditi in službo božjo poveljevat — béga oboje, kazí oboje, ker skaza nikjer koristna in na pravem mestu ni. Pesem na poskok ni božjemu hramu primerna, ravno tako pa tudi ne površno in skáženo koralno ali cecilijansko bogoslužno petje,

*) Vzprejeli. Srčna hvala!

Ured.

odpravi naj se oboje. Ker je pa užé povsod srednja pot najboljša pot, bode taka pot tudi gledé pravega cerkvenega petja, katero ne bode le službe božje poveljevalo, nego tudi v sreih vernikov pobožna čutila budilo, na pravem mestu. Tem mirnim in dobro preudarjenim opombam g. nadzornikovim je konferencija soglasno s popolnim odobrovanjem pritrjevala. (Dalje prih.)

Iz Radovljiskega okraja. Svojo letošnjo učiteljsko skupščino imeli smo učitelji omenjenega okraja v dan 30. jul. t. l. v Gradu. Zbora udeležili so se vsi gospodje učitelji in gospodičine učiteljice. Bilo je pri konferenciji 20 učiteljev in 6 učiteljic. Tudi gospod c. k. okrajni glavar Dralka je bil ves čas zborovanja mej nami. Iz mej častite duhovščine počastil nas je s svojo navzočnostjo č. g. kaplan Franjo Kregar iz Radovljice. Svojim namestnikom voli g. predsednik nadučitelja Trojarja. Zapisnikarja sta pa bila gg. Maier in Jeglič. Gospod c. k. okrajni šolski nadzornik, profesor Seneković, pozdravlja prisrčno vso skupščino. Oménja 600letnice, katero je vlani praznovala vsa Kranjska. Nadalje spominja se našega prejšnjega gospoda nadzornika, umrlega prečastitega g. dekana Kešeta, ki je bil vešč šolnik. Nato preide k opazkam o nadzorovanih šolah. Natančno o tem poročati ne more, kajti ni mu bilo mogoče do zdaj še, da bi bil videl vse šole. V šolah, katere je nadzoroval, bilo je čitanje dobro; samo želeti bi bilo, da bi otroci nekoliko glasneje čitali. Slovnica se je dobro poučevala; vender naj se mladina tukaj ne trudi preveč s suhoparnimi pravili. Računjanje je na enih šolah dobro, a na drugih manj dobro. Pri računjanji priporoča g. nadzornik, da naj se ravnaajo gg. učitelji po najnovejši terminologiji in tehničnih izrazih te stroke. Pisanje je na nekaterih šolah prav dobro, na drugih dobro in manj dobro. O zgodovini se poučuje dobro. Zemljepisje naj se uči na podlogi dotičnih zemljepisev. Drugo je našel g. nadzornik vse v redu. Na vrsti sta gg. Žvagen in Medic s poročili. Oba sta prav dobro poročala. G. Žvagen poročal je po slovenski, a g. Medic pa po nemški. — Razprave pri g. Žvagen-ovem poročilu udeležujeta se gg. Žirovnik in Zarnik. G. Žirovnik pravi, da bi bilo dobro, da bi se po zimi ptičem napravile takozvane »ptičje kuhinje«, to je, da se polaga pticam na primernem kraju na deskah zrnja i. t. d. G. Zarnik oménja, da imajo na Breznici te »ptičje kuhinje« užé nekaj časa. Pri g. Medic-ovem poročilu ni bilo od gg. sodrugov razgovora. Le g. nadzornik oménja na izjavo g. Medic-evo, »da naj bi se knjige v krajnih šolskih knjižnicah kronovizovale«, da to ne gré, ker krajne šolske knjižnice imajo za ta posel še premalo knjig. Potem govori g. Pirc, tajnik c. k. kmetijske družbe, ter učiteljem priporoča, kolikor je le mogoče, da pospešujejo kmetovo blagostanje. Stan kmetijski, pravi, plačuje največ davka državi, torej je prav primerno, da gledamo na to, kako kmetu dohodke pomnožiti. Niso pa mali dohodki, ki jih prinaša poljedelcu sadjereja i. t. d. Gorenjska rodi obilo sadja. Pred vsem odlikuje se prelepa Brezniška župnina; pa, kaj bi se tudi ne, saj je tam bival svoje dni kot župnik sloveči sadjerejec častiti g. Lovro Pintar. Koliko tù leto za letom pridobijo sadja, osobito jabolk različnih vrst in pa hrušek več vrst, koliko naredijo tù mošta iz sadja, ki ljudem po leti prav vrlo zaleže, — to vedó najbolje Brezničanje. — Potem voli se novi stalni odbor. (Ostane stari.) V knjižnično komisijo volijo se tudi prejšnji udje; samo na mesto gospodičine Bauer, ki nikakor ni hotela še dalje voljena biti, vstopila je v odbor gospodičina Rozman. — V deželno učiteljsko konferencijo nismo volili, ker smo že lani v dan 11. januarja v to korporacijo volili dva zastopnika. (G. Trojarja in g. Kovšco.) — O okrajni učiteljski knjižnici poročal je g. Trojar. Nakupilo se je nekaj novih knjig. A mnogo knjig, kakor znano, daroval je naši knjižnici c. k. svétnik gospod Murnik. G. nadzornik se pooblasti, da v imenu učiteljstva g. daritelju izjavi najprisrčnišo zahvalo za ta lepi dar (podarjene knjige cenijo se nad 200 gld.). G. Maier nasvetuje, da naj bi se pred vsem nakupile knjige, ki bi učitelja seznanile s tehničnimi izrazi pri računstvu, kar je g. nadzornik nasvetoval. (Vzprejme se.) Dohodkov imela je knjižnica 75 gld. 51⁵/₁₀ kr.; troškov pa 34 gld.; ostaja torej v blagajnici 41 gld. 51⁵/₁₀ kr. Račune pregledata gg. Jekovec in Rozman Ignacij. Pri posameznih nasvétih stavi g. Ivan Zarnik ta-le samostalni nasvét: Radovljiško okrajno glavarstvo naj bi se opisalo v zemljepisnem in zgodovinskem obziru. Pri utemeljevanji svojega predloga pravi g. Zarnik, da on namerava sestaviti ta opis. Nasvét je bil enoglasno vzprejet, razun g. Žirovnika, ki je mislil, da je to zasebna stvar in ne spada k oficijelnemu delu programa učiteljske konferencije. G. Zarnik prinesel je pole z vprašanji za vsa vodstva šol našega okraja sabo, in gosp. nadzornik jih je razdelil vsem pričujočim učiteljem. In tako utegnemo dobiti kmalu: »opis Radovljiškega okrajnega glavarstva«. Tiskan bo baje najpred v »Učit. Tovarišu«. K sklepu se g. prvomesnik vsem navzočim zahvaljuje, da so se tako marljivo udeleževali vkupnega zborovanja, ter učiteljstvo vzpodbuja, da naj vztrajno dela na korist in napredek národni šoli. Gospod c. k. okrajnemu glavarju se zahvaljuje, da je blagovolil biti ves čas konferencije mej nami.

Obrnen proti njemu, pravi: »Gospod c. k. okrajni glavar, bodite uverjeni, da se bomo vsi vkup vsigdar žrtvovali ljudski šoli in vneto delali za vero, dom, cesarja!« Na to spregovori g. okrajni glavar vzpodbudljive besede gg. učiteljem. Zahvaljuje se jim za trud in uspeh, ki so ga po izjavi g. nadzornika imeli v šolah, ter prosi g. nadzornika, da kakor je dobro pričel, bi isto tako nadaljeval. G. nadzornik s trikratnim »Slava svetlemu vladarju — cesarju!« — sklene konferencijo. Skupščina navdušeno zapoje še cesarsko pesen, in s tem se je končala konferencija. Ob 2. uri smo vkup obedovali. Potem smo se vozili tudi po jezeru, ter prepevali domače pesni — v prelepem domačem raji. Ne bomo pozabili tega lepega dneva. ☉

Iz Kameniškega okraja. V 6. dan avgusta meseca t. l. imeli so tū učitelji in učiteljice svojo letno skupščino. V skupščino prišli so vsi gg. učitelji in gospice učiteljice s c. k. okrajnim šolskim nadzornikom, s predsednikom okrajnega šolskega sveta g. dr. F. Záplotnikom in s tajnikom c. k. kmetijske družbe (v Ljubljani) g. Avg. Pircem. — Zborovanje otvoril je g. predsednik ob devetih dopoldne, pozdravši navzoče učiteljstvo v slovenskem jeziku. Potem zahvali se v nemškem jeziku v imenu učiteljstva še g. c. k. okrajnemu glavarju, ker tako marljivo pospešuje razširjenje in ustanovljenje ljudskih šol v okraji. Za namestnika izvolil si je g. nadzornik g. Jos. Messnerja, nadučitelja Komenskega; za zapisnikarja izbere si skupščina gg. M. Ivanetiča, učitelja Blagoviškega, in M. Kosa, učitelja Krašinskega. — Preidoč h 1. točki dnevnega reda, poroča g. c. k. okrajni šolski nadzornik Andrej Žumer o nadzorovanji lj. šol. v okraji. — Iz njegovega poročila posnemljemo to-le: Najprvo oménjal je premene mej učiteljstvom, da so bili namreč nekateri učitelji in učiteljice na svojih začasnih službah zatrdno postavljeni. Potem našteje in tolmači šolske zakone in ukaze mej pretečenim šolskim letom in prej na svetlo prišle. (Na pr.: naučnega ministerstva ukaz s 26. marcija 1883. l., št. 5455 o kraticah za mere in uteže, zakon z 2. febr. 1883. l., naučnega ministerstva ukaz z 10. aprila 1883. l. o skrbi za zdravje v ljudski šoli, naučnega ministerstva ukaz z 12. aprila 1884. l. gledé zmanjšanja uradnih pisarij na ljudskih šolah.) Dalje pové g. nadzornik, da so vsi krajevni šolski svéti v okraji za šolsko knjižnico proračunili letos éez 100 gld. (mimo lanskih 29 gld.). — Dvorazredna ljudska šola Mengeška razširila se je v trirazredno, v Trzini mora se zidati nova enorazredna; enorazredne ljudske šole na Goričici, v Dobu in Dolu bodo se razširile v dvorazredne; na Rovih otvori se enorazredna, za Hólmec in Šmerijco naj se zida nova šola na Hólmci. (Sklepi vis. c. kr. deželnega šolskega sveta.) Potem poroča g. nadzornik o nadzorovanji, in sicer: 1. Gledé šolskih poslopij in šolskih sob so se razmere izboljšale; največja nedostatnost so šolske klopi. Gledé gorkote po zimi ravnaj se učitelj po toplomeru. 2. Hoja v šolo. V vseh 22 šolskih okrajih bilo je 3593 za šolo godnih otrok, v šolo jih je hodilo 87%, 8% postavno oproščenih (največ zaradi velike daljave za prvo leto), neopravičenih, ki niso v šolo hodili, je le 5%. — Ako se odštejejo otroci šol za silo (v Motniku, Pečah, na Selih, Rovih, Hólmci in Škaručini), ostane še okoli 400 za šolo godnih otrok, ki nikjer v šolo ne hodijo. 3. Učni pripomočki so se precej pomnožili. Najbolj pogrša se zbirke domačih prirodnih. 4. Otročje knjižnice so se tudi pomnožile. Na »Vrtec« še devet šol ni naročenih. Samo jedna šola še te knjižnice nima. Na vseh šolah v okraji imajo te knjižnice 1154 knjig (446 vezanih, 708 nevezanih). 5. Šolsko voditeljstvo. — Šolski uradni spisi bili so večinoma v lepem redu in skrbno spisani. V kroniko vpiše se iz matrike vkupni pregled, hoja v šolo in napredek šolskih otrok, v tednik pri jezikovem pouku naloge (naučnega ministerstva ukaz z 12. febr. 1884. l.) in za I. oddelek tvarina iz nazornega nauka. — Vzajemnost učiteljev ene in iste šole bila je vzgledna. 6. Šolsko ustrahovanje bilo je skoraj povsod dobro, v sedmih slučajih prav vzgledno. 7. Na vzgojo gleda učiteljstvo, kakor na pouk. Otroci večinoma kaj radi slušajo. V vsem okraji ima 200 otrok 692 gld. v poštni hranilnici shranjenega denarja. 8. Uspehi pri pouku so bili letos boljši ko lani. So pa tudi šole, kjer se učni smoter še daleč ni dosegel. Da bi se to izboljšalo, sestavi se na vsaki šoli pred začetkom šolskega leta na podlogi učnih črtežev in učnih knjig za vsaki oddelek in razred obširen učni načrt, deljen v štiri četrtletja. V tem naj se navéde iz vsacega predmeta vse, kar se bode učilo: katera berila se bodo brala, kaj se bode učilo iz slovnice, pravopisja, vse spisne naloge i. t. d. Posamezni predmeti: a) Jezikovni pouk: Učiteljstvo si prizadeva, da rabi pri pouku pravičen slovenski jezik. Naopadne oblike, germanizmi i. t. d. se bolj redko nahajajo. Tvorni deležnik preteklega časa (pisal, bral, računal) naj učiteljstvo pri pouku izgovarja, kakor se piše in to tudi od otrok zahteva. Za obljudene šole zadostuje Abecednik za I. in II. oddelek, ako se otrokom potrebna slovnica ustmeno dodá. Slovniški pouk bil je boljši od lani, vendar je v tem predmetu najslabši napredek. Glasoslovje, zlogoslovje goji se premalo. Vsaka

naloga, bodi si domača ali šolska, naredi se prej z otroci ustno. Nemški jezik poučeval se je na dveh šolah obligatno, na eni neobligatno s prav dobrim, dobrim pa tudi s slabim uspehom. b) Računstvo se je izmej vseh predmetov najbolje poučevalo. c) Realije so se na podlogi beril po vseh šolah uspešno poučevala. Za poučevanje v zemljepisji pogreša se narisov za šol. poslopje in šolski okraj. Za domovinosloje priporoča se zapisovanje ljudskih pravljic in zgodovinskih dat dotičnega kraja. d) Lepopisje se je izboljšalo zlasti tam, kjer se je poučevalo po Razinger-Žumerovi metodi. e) Risanje je bilo v nekaterih šolah prav dobro, v nekaterih pa tudi prav slabo. f) Petje se je povsod dobro gojilo. Priporoča se raba Nedvédovega »Slavčka.« g) Telovadba gojila se je na dveh šolah po predpisih, drugod pa samo telesne vaje v šolski sobi, ker ni telovadišč. h) V ženskih ročnih delih poučevalo se je na devetih šolah in sicer: pletenje, kockanje, zaznamovanje, vezenje in šivanje z dobrimi uspehi. i) V kmetijstvu, zlasti v sadjereji, se je praktično poučevalo na šolah, ki imajo šolski vrt. Osem do zdaj urejenih šolskih vrtov meri 2100 m². Od teh se je letos porabilo za nasetev peckov 100 m². V drevesnicah bilo je 2064 jedno- do triletnih divjakov, 608 se jih je cepilo z otroci, 400 bilo je uže prej cepljenih, 180 se jih je ljudstvu dalo. G. predsednik c. kr. okrajnemu šolskemu svetu poslušal je prav verno to zanimivo poročilo nadzornikovo ter je potem poslovivši se od učiteljev odšel. Prav iznenadila je takoj potem vse domače in učitelje goste (4 iz Litijskega okraja, 2 iz Ljubljanske okolice najodličnejši mej njimi g. A. Funtek) gospica Marija Scherz, učiteljica Zaloška, sè svojim v pravilni slovenščini pisanim poročilom: o slovniciem pouku na enorazrednici. Kaj tacega je pač bela vrana mej slovenskimi učiteljicami, ki rajše nemščino »mučijo«. V razgovorjanji o tem predmetu oglašita se gospoda Letnar in Burnik. Ko je o tem govoril še g. nadzornik, določilo se je končno: Izreci se odboru za preskrbovanje in predelovanje knjig ljudske šole želja, da pridene k Tretjemu Berilu slovnico (skladnjo). O slovniciem pouku na dvorazrednici poročal je g. Anton Javoršek, nadučitelj Mengeški. K debati o njegovem poročilu oglašil se samo g. nadzornik ter izjavi, da pogreša v spisu teh-le poudarkov: 1. slovniško pravilo izpelji se iz beril samih, 2. učenci naj se korenito naučé, 3. učitelj trébi lokalizme in druge nedostatnosti narečja. Po nekoliko oddihljeji razpravljal je g. Alojzij Kecelj, učitelj Ihanski, svojo nalogo o začetnem pouku v zemljepisji. Kritikujoč to razpravo, oglašil se g. Pfeifer ter pravi, da so risarije, ki jih je g. poročevalec pri razpravljanji narisal, veliko pretežke za otroke, da bi jih dobro izpeljali. Tega mnénja je tudi g. nadzornik ter izjavi, da je pa naloga s pravega stališča izdelana. Po teh razgovorih pové g. predsednik skupščini, da je g. V. Burnik zrisal dober in velik zemljevid Kameniškega okrajnega glavarstva. Zemljevid dal se je strokovnjaku v pregled in popravo in se zdaj uže litografuje. Gledé tega zemljevida stavil se je ta-le nasvèt: 1. Visoki c. k. deželni šolski svèt naj se prosi, da bi ta (Burnikov) zemljevid dovolil rabiti po ljudskih šolah Kameniškega okraja in 2. slavni c. k. okrajni šolski svèt pa, da ga založi. Po tej točki uradnega dnevnega reda govoril je g. Pirec, tajnik c. k. kmetijske družbe, spodbujajoč v živem govoru zbrane učitelje, da naj na to delujejo, da se umno kmetijstvo in sadjereja mej národom, kjer službujejo, povzdigne. Oménja, da je ravno ljudski učitelj v prvi vrsti poklican kmetu k materijelnemu blagostanju na noge pomagati. G. nadzornik zahvali se g. tajniku za spodbujajoč govor, želeč ob enem, da bi še večkrat počastil učiteljsko skupščino v Kameniku. O delovanji odbora za pregledovanje knjig »družbe sv. Mohorja«, poročal je g. L. Letnar, učitelj Dobski. Imenik knjig, ki so se vzprejele v otroško knjižnico in v šolsko, poslal bode odbor vsem vodstvom v okraji. Pri izbiranju učnih knjig za šolsko leto 1884/5. ukrenilo se je, da ostane vse pri starem. V knjižnično komisijo so bili izvoljeni: gg. V. Burnik, Fr. Golmajer, A. Javoršek, Avg. Štefanič in Ig. Tramte. Ti izbrali so si za predsednika g. Burnika, za njegovega namestnika pa Javorška. Sklene se na dalje, da se okrajna učiteljska knjižnica iz Mengeša prepelje v Kamenik. Volitev dveh poslancev v deželno učiteljsko konferencijo se na željo predsednikovo ni vršila, ker je povedal, da letos ne bode zborovala. Stalni odbor ostal je stari. Samostojni nasvetov bilo je več, tudi obilo knjig se je nasvetovalo, da bi se nakupile za okrajno učiteljsko knjižnico.

Iz Krškega. (Kako bi dobili pedagogiko v slovenskem jeziku?) Ni dolgo še, ko mi je poslal »hrvatski pedagogijski književni zbor« troje knjig, katere je letos izdal, namreč dve drobni knjižici za mladež in »Stjepan Basariček-a: Pedagogijo. III. del. Posebno obukoslovje«. S tem delom je pridni hrvatski pedagogijski pisatelj dokončal svoje obširno delo »pedagogijo«, ki je izišlo v 3 letih in 4 delih, namreč I. d. Uzgojoslovje, II. d. Obče obukoslovje, III. Posebno obukoslovje in IV. d. Poviest pedagogije«.

Čestitajmo, slovenski učitelji, vrlim hrvatskim sobratom, da imajo za uspešno delovanje na pedagogijskem polju že vsa potrebna književna sredstva, katera v prvi vrsti tako zelo potrebujejo na svojih hrvatskih učiteljskih: v Zagrebu (3) in v Petrinji (1). Ta napredek hrvatskih učiteljev mora pa nas slovenske učitelje z nova vzpodbujati, da tudi mi prej mirovati ne smemo, dokler v slovenskem jeziku enake knjige nimamo. Čemu pa? utegne kdo vprašati, ko so naša učiteljska večinoma še nemška, in ko se pedagogija na njih ne uči še in ne bode še kmalu učila v našem jeziku. Ta ugovor je sicer tehten, a nas ne smé plašiti. Mej učiteljskimi kandidati po Slovenskem je nekaj tako domoljubnih mladeničev — in tacih se tudi v bodoče zmanjkalo ne bo — kateri bi se tudi pedagogije rajše v slovenščini nego v nemščini učili, ko bi potrebnih slovenskih knjig imeli. Takim vrlim pripravnikom je treba pomoči s tem, da jim učitelji spišemo in izdamo pedagogijske knjige tudi v slovenskem jeziku, katere bodo vsaj poleg nemških rabili. Domoljubni učitelj pedagogije se je pa bode morebiti tudi sam posluževal in se vsaj terminologije v obeh jezikih učil. Slovensko pedagogiko bi bili lahko že kdaj imeli v našem jeziku, ako bi kateri slovenskih pisateljev na učiteljskih v Ljubljani, Kopru, Gorici, Mariboru in dr. učil ta nauk, ki je menda povsodi v rokah za naš narod mlačnih mož. Dokler si slovenski učitelji ne spišemo dobre take pedagogike in pedagogične slovenske terminologije ne ustvarimo, imeli bomo vedno težavo pri spisovanju in obravnavanju pedagogijskih vprašanj. Zato tega dela ne moremo odlašati. Posamezna moč bode težko v kratkem času kaj takešnega ustvarila: ako se pa delo razdeli mej zmožne šolske pisatelje, katerih že precej imamo, utegne se delo v 2—3 letih dovršiti. Pred vsem pa je treba materijelne podpore, da se knjiga založi in tudi sodelalcem dá mala nagrada. »Hrvatski pedagogijski književni zbor«, ki dobiva podpore od raznih avtonomnih in vladnih korporacij, že dela takó. Enako naj bi delalo tudi »Slovensko učiteljsko društvo«; ali to menda reprezentuje častiti g. predsednik zdaj sam, ki ima pa že pri našem vrlem »Učit. Tov.« dovolj hvaležnega posla. — Z ozirom na te okoliščine sem se jaz obrnil ne davno na slavni deželni odbor (zbor) kranjski s prošnjo, da bi mi dovolil za izdanje slovenske pedagogike nekaj podpore. Ako mi vstreže, naprosil bom boljše šolske pisatelje, da bi pri tem delu sodelovali. Potem bom še naročnike nabiral. Denarna podpora bode kazala, v kakšnem obsegu bi se izdala knjiga, ki utegne sevda veliko statí. Toliko sem si štel v dolžnost, častitim gg. tovarišem naznaniti.

I. Lapajne.

Iz Ljubljane. Rojstni dan presvetlega cesarja je tudi šolstvo in učiteljstvo tù in po deželi veselo in dostojno praznovalo.

— V sadje- in vinorejski tečaj na Slapški šoli so letos šli ti-le gg. učitelji: Žvagen Valentin, učitelj v Radovljici; Matija Hudovernik, nadučitelj v Dobropolji; Fran Koller, učitelj v Stalcarji na Kočevskem; Jan. Barle, učitelj v Podzemelji; Andr. Šest, nadučitelj v Metliki; Vilj. Gebauer, učitelj v Trzišču; Adalbert Ribnikar, nadučitelj v Dolenjem Logatci; Jan. Pipan, učitelj v Starem Trgu pri Ložu; Mat. Hiti, učitelj v Slavini; Dic Oton, učitelj v Šturiji; Jos. Svetina, učitelj v Šmariji; Fran Črnò, učitelj na Vrhnikih; Jos. Cepuder, nadučitelj v Litiji; Jan. Žirovnik, nadučitelj v Gorjah na Gorenjskem.

— Odbor »Slovenskega učiteljskega društva« bode imel v četrtek, t. j. 4. t. m., ob 2 popoldne v društveni sobi sejo, h kateri vse gg. odbornike uljudno vabi ***predsedništvo.***

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. V Kočevskem okraji: na novoustanovljeni dvorazrednici v Dolenji Vasi (pri Ribnici) II. učit. služba s 450 gld. letne plače (s šolskim letom 1884/85.) zatrdno, ali začasno. Prošnje do 10. sept. t. l. pri c. k. okrajnem šolskem svétu v Kočevju.

V Litijemskem okraji: na dvorazrednici pri Sv. Križi pri Turnu in na novi enorazrednici pri Sv. Juriji v Izlaku s 400 gld. letne plače in s stanovanjem. Prošnje do konca avgusta t. l. na c. k. okrajni šolski svét v Litiji.

V Krškem šolskem okraji: na dvorazrednici v Boštanji, II. učit. služba s 400 gld. in s stanovanjem; na dvorazrednici na Raki, II. učit. služba s 450 gld.; na dvorazrednici na Studencu II. učit. služba s 400 gld. in s stanovanjem. Prošnje pri c. k. okrajnem šolskem svétu do konca avgusta t. l.

Prošnja. G. g. zvedence v učiteljstvu pri sl. c. k. okrajnih šolskih svetovalstvih prosimo, naj bi na to delali, da bi sl. c. k. okrajni šolski svétí razpise učiteljskih služeb tudi uredništvo »Učit. Tovaša« v pravem času pošiljali.